

Sammanfattning samt frågor och svar ang. ämnet "Var Finland finlandiserat under det kalla kriget?"

Beträffande begreppet finlandisering framgick det av Henriks föredrag att det fanns både yttre-, inre- och postfinlandisering.

Därutöver förekom det ju också i Finland en mycket effektiv själv censur - en s.k. "självfinlandisering". Det finns ju egentligen hur mycket begrepp som helst: fjärrfinlandisering och västerlandisering o.s.v.....

Hur som helst - beträffande frågorna tilläts även frågor som härrörde till tiden efter det kalla kriget....

Fråga: Kan man anse, att det ännu finns kvar en inre finlandisering ?, kommer den att påverka vårt kommande presidentval?

Svar: Henrik förnekade inte, att så kunde vara fallet, men gick inte in på vidare detaljer.
För övrigt ansåg han att presidentämbetet borde vara en ceremoniell befattning.

Fråga: Hur avgörande för danandet av Finlands efterkrigstida utrikespolitik var Kekkonens person. Var den inrikespolitiska "finlandiseringen" nödvändig eller var det bara ett instrument för Kekkonens maktpolitik.

Svar: Kekkonen hade en förmåga att knyta band med den sovjetiska toppen, men om Fagerholm i presidentvalet 1956 hade vunnit är det fullt möjligt att även han hade lyckats.

Kekkonen höll ett stadigt grepp även om inrikespolitiken. Han gjorde gällande att det var nödvändigt av hänsyn till Sovjetunionen, men bakom låg säkert personliga maktambitioner. Även om många insåg detta var man i allmänhet benägen att hellre svälja lite lögn, än att riskera ett nytt krig med Sovjet.

Fråga: Hur kommer det sig att uttrycket "finlandisering" myntades i Österrike.

Svar: Berodde mycket på Kekkonens agerande i regeringen i egenskap av minister. Han besökte mycket Moskva och gjorde handelsavtal med Sovjetunionen, som uppfattades som att stryka "ryssarna med hårs". Österrike var efter kriget i en situation som liknade Finlands, trots avsaknaden av landgräns med Ryssland. Därför hade de förståelse för vår situation.

Fråga: Vad utlöste vänstervågen på 60-70 -talet. Vilken betydelse hade YLE:s ledning Eino .S. Repo?

Svar: Den talrika på 40 -50 talet födda ungdomen var störd av efterkrigstida stämningen, kommunisterna kom starkt fram i riksdagsvalet strax efter kriget, vilket ledde till en begynnande maktkamp mellan kommunister och socialdemokrater (Väinö Leskinen).

Sovjets infiltrering i vår inrikes politik (Koti ryssä!). Stark kommunistiska strömning i världen Maoism, Stalinism, Taistoism, Vietnamkriget och Franska studentrevolutionen. Eino. S. Repos vänsterledarskap i YLE. Det intressanta var att han var dit placerad av President Kekkonen. Eino. S. Repo var kampanjledare för Kekkonens presidentvalkampanj.

Det är svårt att förstå att kommunisterna agerade som de gjorde - de borde ju ända ha haft insyn i vad som egentligen hände i Sovjet, men de kanske var mycket idealistiska ?

I Finland blev flera unga intellektuella involverade t.ex. Sakari Tuomioja, Nils Torvalds, Björn Wahlroos och Leif Salmén, idéerna spred sig även till skolorna.

I slutet av 70-talet var det bara Sinisalo som trodde på sin sak.

Fråga: Vilka var Kekkonens bevekelsegrunder - landets bästa eller eget ego?

Svar: UKK drevs av ett genuint ansvar för landet och ansåg sig vara den absolut bästa att beträda rollen som Finlands president med ledning för utrikespolitiken och även inrikespolitiken i större bemärkelse än vad presidentämbetet i sig krävde, men även hans eget ego var oproportionerligt stort.

Fråga: Har man orsak att tro att det åren 1945-48 fanns en reell risk för en sovjetisk ockupation?

Svar: Genom den anpassningspolitik som fördes - ledd först av Mannerheim och sedan av Paasikivi, fanns det egentligen inget skäl för Sovjet att invadera. Folket fann sig i situationen och hade annat att tänka på än motstånd. Det föddes ofantliga mängder barn, karelarbosättningen krävde arbete, likaså uppbyggnad av industrin och krigsskadeståndet.

Fråga: Andra världskrigets allierade beslöt i november 1943 vid sin konferens i Teheran att kräva ovillkorlig kapitulering av sina motståndare. Det var dock oklart om kravet även gällde Finland. Kan inte detta ses som ett stöd för uppfattningen, att Finland åtminstone på något sätt förde ett separatkrig?

Svar: De allierade såg nog inte Finlands Fortsättningskrig som något separatkrig, därtill var vårt samröre med tyskarna allt för omfattande (t.ex. hade Tyskland frontansvaret för hela den norra hälften av Finlands gräns mot Sovjet. Däremot såg man, och till och med Sovjet medgav, att Finland blivit indraget i Fortsättningskriget som en följd av Vinterkriget, och att Finland under vissa förutsättningar kan fortsätta som självständig stat.

(Begreppet separatfred, som det på sin tid talades om, är absurt om kriget verkligen var ett separat krig, eftersom ett enskilt krig avslutas med en "vanlig fred")

Fråga: Under kalla kriget togs det i Väst som ett tecken på finlandisering, att Finland lät bli att fördöma sovjetisk aggression i olika former, såväl extern som intern. Vad man då förbisåg var att Finland eller i varje fall dess statsmakt också var återhållsam med att fördöma västlig aggression av olika slag, t.ex. Vietnam-kriget. Kommentarer?

Svar: Det är sant att Finland balanserade i sin uttalanden och ställningstaganden på ett annat sätt än t.ex. Sverige, där statsmaktern betydligt öppnare än Finland tog avstånd från bl.a. just Vietnamkriget. Noteras kan, att Sverige samtidigt hade ett de facto militärsamarbete med USA.

Fråga: Finland var trögare än många andra länder med att stöda Baltikum i dess frigörelseprocess från Sovjet. Kan man se det som ett uttryck för finlandisering?

Svar: President Koivisto var försiktig med att ge öppet stöd åt Baltikum, och fram för allt med att uppmuntra de baltiska länderna till sådana åtgärder mot Sovjet, där Finland inte hade haft reella chanser att bistå dessa länder. Koivistos linje var klok och realpolitisk, men kommunicerades på ett odiplomatiskt och lite olyckligt sätt.

Fråga: Hade vi inte i själva verket åtminstone två typer av finlandisering under kalla kriget - finlandisering under Paasikivi och finlandisering under Kekkonen? Under den första perioden var Sovjetunionens inblandning i regeringsbildningen svagare, men samtidigt vågade man inte kritisera utrikespolitiken. Under den senare perioden var Sovjetunionens inblandning kraftigare, men samtidigt var kritiken mot Kekkonens utrikespolitik

tidvis häftig, främst från SDP:s högerfalang och Samlingspartiet. Hade det här att göra med hur olika Paasikivi och Kekkonen utövade sitt ledarskap eller var det politiska klimatet så annorlunda under dessa år?

Svar: Det stämmer. Delvis berodde detta på att det politiska fältet blev allt mera splittrat fr.o.m. slutet av 50-talet. Splittringen ökade sedan i.o.m. radikaliseringen under slutet av 60-talet. Läget under 70-talet med bl.a. stalinisterna gjorde att den politiska debatten tidvis var mycket hård. Den andra orsaken var nog Kekkonens ledarskap. Han valdes ju till president med minsta möjliga marginal år 1956 och fick utstå betydande inrikespolitiskt motstånd. Han lyckades ändå skickligt utnyttja sitt utrikespolitiska ledarskap och på det sättet blev han också en verklig makthavare inrikespolitiskt. Det resulterade i att han blev allt mera maktfullkomlig vilket bl.a. upplösningen av riksdagen 1961, 1971 och 1975 är bevis på.

Fråga: Varför uppnådde den interna finlandiseringen avsevärd större utsträckning på 1970 -talet än på 1950 -och 1960-talet i Finland fast de internationella motsättningarna under kallkriget på 1950-och 1960-talet var mycket värre än på 1970-talet?

Svar: Det fanns tre viktiga faktorer som spelade en avgörande roll:

1. Presidentspelet mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna på grund av Kekkonens höga ålder.
2. Regeringskriserna under 1970-talet.
3. Den låsta politiska situationen, som hade uppstått genom Kekkonens långvariga makthavande. Kekkonen ville visa sig vara oersättlig och att själv utgöra en garanti för Finlands goda relationer med Sovjetunionen.

Fråga: Är vi finlandiserade i förhållande till Förenta Staterna om vi beaktar de omfattande avtalen som vi gjort med landet och de betydande anskaffningarna av försvarsmaterial?

Svar: Denna "västfinlandisering" som frågeställaren syftar på tog nog fart redan i och med att Finland gjorde Hornetanskaffningen år 1992 med leveranser 1996-2000.
och även andra anskaffningar efter det varit synnerligen kompatibla med NATO-systemen

Fråga: Är "Tiitins lista" ett rudiment av vår finlandisering i förhållande till Sovjetunionen? Är vi ännu finlandiserade i detta avseende?

Svar: Stasis verkliga roll trots de stora personresurserna var mycket marginell - kärnan av verksamheten utgjordes av KGB och "Stasipojkarna" var endast springpojkar. Om denna lista i dag är publicerad eller opublicerad saknar relevans år 2023.

Red. anm. : det har i offentligheten spekulerats mycket om vilka namn som eventuellt finns på denna mytomspunna lista: bl.a. Taisto Sinisalo, kommunisternas ordf., Esko-Juhani Tennilä, kommunisternas riksdagsman, Tarja Halonen riksdagsperson och sedermera president, Matti Ahde, riksdagsman och minister, Paavo Lipponen, riksdagsman och statsminister, Kalevi Sorsa, partiordförande och minister, Eero Heinäluoma, riksdagsman och EU-parlamentariker, Kaisa Korhonen, kommunist och artist, Pirkko Saisio, kommunist och författare, Jouko Kajanoja, kommunistledare på 1980-talet, Ulf Sundqvist, socialdemokrat och bankdirektör, Ilkka-Christian Björklund, Erkki Tuomioja, riksdagsman, vice stadsdirektör o.s.v. - på listan finns även flera "högerpersoner". Det är omöjligt att veta om det är fråga om sådana som i praktiken samarbetade eller sådana som man ville samarbeta med..... ???